



Colònia Cal Metre

Gironella

Ubicació

Comarca: Berguedà
Lloc/Adreça: A la part nord del poble, a peu del riu Llobregat per la riba dreta.
Emplaçament L'accés a la colònia és a l'entrada del poble, abans de creuar el riu Llobregat venint de Berga.

Coordenades:

Latitud: 42.03625
Longitud: 1.8821
UTM Est (X): 407470
UTM Nord (Y): 4654406

Classificació

Número de fitxa 08092 - 55
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Conjunt arquitectònic
Estil / època: Contemporani Popular
Segle XIX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari si. IPA, 3320
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: públic/privat. Diversos propietaris.
Fitxes associades:
[Torre de Cal Metre](#)
[Torre de l'ascensor](#)
Autoria de la fitxa Sara Simon Vilardaga
Data de registre de la fitxa: dt., 14/11/2017 - 01:00

Descripció

El conjunt fabril de Cal Metre està conformat per un seguit d'estructures destinades a l'ús industrial, bàsicament les naus de la fàbrica, els habitatges dels treballadors i dos altres immobles situats a l'accés a la colònia, també destinats a habitatge; a més, el conjunt compta amb la muralla, un gran mur que a manera de tancament delimita la part de la colònia per el costat est, de fet és un mur que actua de contenció del terreny, que té un marcat desnivell per aquest extrem. Sobre aquestes construccions es situa la Torre, l'edifici destinat a habitatge dels propietaris de la fàbrica. En l'esmentada muralla trobem unes escales que comuniquen la fàbrica amb la torre i a la vegada amb dalt el poble, amb el casc antic. Els edificis de la fàbrica són diverses naus, situades una a continuació de l'altre en sentit lineal nord-sud, en paral·lel al riu, són de diferents cronologies. Dels edificis de la fàbrica destaquen les naus més antigues, ocupen la part central del conjunt, una de les estructures és de tres nivells d'obertures, segurament de dues plantes i amb els murs bastits en paredat comú, coberta de teules a dues aigües; en aquest volum destaca una estructura a manera de torre coberta amb teulada a quatre vents. Les obertures d'aquesta nau són grans finestres emmarcats amb maó massís que en les llindes conformen arcs rebaixats. Aquest nau per l'extrem més sud té una part que d'habitatges integrats en la mateixa estructura.

Les naus de la fàbrica, almenys les estructures més antigues, són de murs de paredat comú amb grans finestres emmarcats amb maó massís conformant llindes d'arc de mig punt, són cobertes per teulades de teules a dos vessants amb el carener nord-sud seguint l'eix longitudinal de les naus, tot i que no tot el conjunt mostra el mateix alçat, així hi ha una nau amb un nivell d'obertures i una amb tres nivells. La part sud d'aquestes naus compten amb una part destinada a habitatge, integrat en la mateixa estructura de la nau. Aquestes naus més antigues, tenen adossades altres estructures, resultat de l'afegit posterior d'altres volums que es degué anar fent gradualment; així, al punt de connexió d'ambdues naus principals s'alça en un lateral, una estructura a manera de torre, amb una tipologia de materials similar al conjunt tot i que amb més maó a la part superior, destaca a la part superior unes finestretes, tres per façana, i la coberta a quatre aigües; al seu voltant, també s'adossen altres estructures o volums, sembla que antigues oficines. A l'extrem nord, hi ha un dels accessos a l'interior de la fàbrica i a oficines, mostra un acabat diferent de la resta, resultat d'una actuació posterior. A l'extrem sud de la fàbrica hi ha diverses estructures i volums resultat de diferents moments constructius.

Els habitatges es situen al nord de la fàbrica, conformen un únic bloc amb la mateixa orientació que les naus fabrils, són de dos nivells, també bastits amb mur de paredat comú i obertures amb emmarcaments de maó massís, les portes d'accés als interiors es situen a la façana de ponent, la que obra al riu.

A l'extrem nord del conjunt, hi ha uns edificis situats flanquejant l'accés a la fàbrica, són bastits amb la tipologia esmentada pel conjunt, murs de paredat i obertures emmarcades amb maó, material que també es disposa de reforç als angles.

Observacions:

La Colònia Cal Metre està inclosa en el "Pla director urbanístic de les colònies industrials del Llobregat"; el municipi de Gironella està comprès dins el Pla juntament els d'Avià, Balsareny, Berga, Casserres, Gaià, Navàs, Olvan i Puig-reig (DOGC núm. 4940 publicat el 03/08/2007).

Història

La fàbrica de Cal Metre va ser fundada l'any 1869 per Ramon Alsina i Postius de Berga, conegut amb el nom de Metre, el qual provenia d'una família que es dedicava a la filatura i al teixit de cotó. L'any 1824 es casà amb Lluïsa Rodergas Comellas, filla d'una família berguedana també vinculada a l'ofici dels filats i teixits almenys des del segle XVIII. La fàbrica es va construir a partir de la compra per subhasta de l'antic

molí fariner de la vila, del qual es aprofitar l'estructura i es va tornar a posar en funcionament. Així, durant el primer període es comptava amb la fàbrica i el molí. Als anys 70 del segle XIX, van morir primer el pare i després la mare de Ramon Alsina Roderges, qui fou l'hereu i continuador de la fàbrica. Aquest va casar-se amb Filomena Orriols de Castellar de N'Hug; aquest va fer créixer i ampliar les instal·lacions, passant a tenir una gran fàbrica de filats i teixits de cotó i a la vegada, transformar el molí en una farinera adaptada al moment. A la mort de Paral·lelament es va començar a construir la fàbrica de filatura, que poc després, al 1880 s'ampliaria amb una secció destinada al tèxtil. En morir Ramon Alsina, un consell familiar va governar la fàbrica fins a la majoria d'edat del fill Marc Alsina Orriols, a l'any 1923; aquest moriria jove i sense descendència. No es van nomenar hereus fins el 1940, corresponent-li a l'oncle i cosina, Joan i Montserrat Vilella Orriols, que crearien la societat "S.A. Fabril de Gironella" l'any 1947. La fàbrica tèxtil, en major o menor mesura, va estar activa fins a començaments del segle XXI; actualment només algunes naus tenen altres utilitats diferents.

Bibliografia

- BUSQUETS I CASTELLA, J.; MONTAÑA, D.; PUJOL, J.; SERRA, R.: (1999): Gironella. Notes històriques. Gironella: Edicions del Centre d'Estudis de l'Associació Cultural El Vilatà del Berguedà, Col·lecció L'Escambell, núm. 12.
- S/A. (1993): Cent imatges per a la història: Gironella, 1885-1973. Gironella: Associació Cultural El Vilatà; col·lecció l'escambell, 4.
- SERRA, R. et altri (1991): Guia d'Art del Berguedà. Berga, Ed. Consell Comarcal del Berguedà i Patronat del Centre d'Estudis del Berguedà.
- SERRA, R.; CASALS, L. (fotografies) (2000): Colònies Tèxtils de Catalunya. Barcelona: Angle Editorial i Caixa de Manresa.
- SERRA, R. (2013): "Els orígens de la industrialització tèxtil de Gironella: Cal Metre, Cal Bassacs, Viladomiu Vell i Viladomiu Nou". L'Erol, núm. 118, pàg. 21-30.
- VALL CASAS, P. (1999): De colònies tèxtils a Parc Fluvial. El sistema de colònies tèxtils del Baix Berguedà. Gènesi i revaloració. Barcelona: Marcombo.
- VVAA (1994): Inventari del Patrimoni Arquitectònic de Catalunya. El Berguedà, volum 5, Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya.

